

P R O G R A M

Przeciwdziałania Przemocy Domowej i
Ochrony Osób Doznających Przemocy
Domowej

w GMINIE GRODZISK MAZOWIECKI

na lata 2023 - 2026

Grodzisk Mazowiecki, 2023

Wykaz skrótów:

BP – Biblioteka Publiczna

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GUS – Główny Urząd Statystyczny

KPP – Komenda Powiatowa Policji

NGO (ang. *non-government organization*) – organizacje pozarządowe

OK – Ośrodek Kultury

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

OSiR – Ośrodek Sportu i Rekreacji

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PKI – Punkt Konsultacyjno-Informacyjny

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

SM – Straż Miejska

ŚG – świetlice gminne i świetlica miejska

UM – Urząd Miejski

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej

Przemoc domowa jest problemem złożonym i ma wiele definicji. Powszechnie przemoc traktowana jest jako akt godzący w osobistą wolność jednostki prowadzący do jej fizycznej, a także psychicznej szkody. Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z 2023 r. poz. 289, 535), przemoc domowa to *„jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste, osoby doznającej przemocy domowej”*.

W odniesieniu do zachowań przemocowych zwraca się uwagę na cztery cechy charakterystyczne, które są ze sobą ściśle powiązane, występują jednocześnie i stanowią istotę problemu. Pierwszą jest intencjonalność, co oznacza, że postępowanie sprawcy nie jest przypadkowe, ma charakter świadomego i zamierzonego działania. Drugim równoległym mechanizmem jest wykorzystanie przez sprawcę nierównowagi sił fizycznych, psychicznych, ekonomicznych do wymuszenia na osobie bliskiej pożądanego zachowania. Trzecia cecha to uderzenie w dobro drugiej osoby, naruszenie jej wolności osobistej i godzenie w jej podstawowe prawa. Ostatnia cecha to spowodowanie konkretnej szkody psychicznej bądź fizycznej, zadanie bólu i cierpienia.

Osobami doznającymi przemocy domowej najczęściej są kobiety i dzieci¹. Przemoc dotyczy jednak również mężczyzn oraz osób w podeszłym wieku. Przemoc wobec osób starszych, definiowana jest jako pojedyncze lub powtarzające się działanie, lub brak odpowiedniego działania, które występuje w jakiegokolwiek relacji, gdzie oczekuje się zaufania. Przemoc ta może przybierać różne formy, takie jak: przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, seksualna, finansowa, a także intencjonalne oraz nieintencjonalne zaniedbanie². Ponadto może dochodzić do innego rodzaju przemocy, a mianowicie do dyskryminacji. Może ona przybierać formę działań świadomych lub nieświadomych. Ofiarami takich poczynań padają również osoby starsze, które ze względu na swój wiek są dyskryminowane na rynku pracy, w doborze ofert rozrywkowych i rekreacyjnych³.

Wśród osób doznających przemocy może występować wyuczona bezradność, którą określa się jako syndrom zaburzeń poznawczych, motywacyjnych i emocjonalnych powstałych na skutek doświadczania przez jednostkę sytuacji braku kontroli. Dane zjawisko prowadzi najczęściej do braku motywacji zmiany danej sytuacji, przez co praca z osobami

¹<https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>

² A. Staręga, Przemoc wobec osób starszych. Czasopismo Niebieska linia, Instytut Psychologii i Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Przemoc, 2003.

³ E. Sygit, R. Ossowski, Przemoc wobec osób starszych ze względu na ich wiek, płeć i wykształcenie, Gerontologia Polska, tom 16, nr 3, 163–168.

dotkniętymi przemocą domową jest niezwykle trudna i czasochłonna⁴. Wyuczona bezradność prowadzi do pojawienia się trzech rodzajów deficytów:

- Motywacyjnego - polegającego na zmniejszeniu motywacji do emitowania nowych działań dowolnych, czego wskaźnikiem jest m.in. dłuższy czas latencji;
- Poznawczego - polegającego na zaburzeniu w dostrzeganiu zależności pomiędzy reakcją a wzmocnieniem. Jeżeli jednostka, nawet przypadkowo emituje zachowanie, które przynosi jej wzmocnienie, to ma trudności w dostrzeżeniu związku pomiędzy emitowanym zachowaniem, a wzmocnieniem;
- emocjonalnego, czyli pojawienia się lęku oraz uczuć związanych z przygnębieniem i depresją⁵.

Osoby doznające przemocy nierzadko charakteryzuje niskie poczucie własnej wartości, winy oraz wstydu, co jest efektem poniżania, upokarzania i ciągłego krytykowania. To wszystko powoduje, że osoby te nabierają przekonania, iż są bez wartości, tracą dla siebie szacunek, wiarę we własne możliwości oraz zanika u nich poczucie bezpieczeństwa i zaufanie do siebie samego. Mają skrajnie niską samoocenę, czują złość i urazę, nie widzą też możliwości wyjścia z takiej sytuacji. Dopatrują się winy w sobie, a świat postrzegają jako wrogi i niepojęty.

Przemoc domowa dotyczy również rodzin, w których występują uzależnienia. Uzależnienie przynajmniej jednego członka rodziny ma niekorzystny wpływ na funkcjonowanie pozostałych jej członków. Wynika to między innymi z atmosfery panującej w domu, a także zaburzonej relacji między członkami rodziny z problemem alkoholowym, narkotykowym lub innym. Stan chronicznego napięcia i stresu wpływa destrukcyjnie nie tylko na funkcjonowanie w życiu codziennym osób dorosłych, ale stanowi zagrożenie dla prawidłowego rozwoju dziecka. Trwanie w ciągłej niepewności i nieprzewidywalność wydarzeń wywołuje u niego poczucie braku stabilności oraz bezpieczeństwa.

RODZAJE PRZEMOCY

Wyróżnić można następujące formy przemocy:

1. **Fizyczną** – jest to naruszenie nietykalności fizycznej, celowe uszkodzenie ciała, zadanie bólu bądź groźba uszkodzenia ciała. Jej skutki mogą być przeróżne, np. złamania, siniaki, poparzenia, itp. Powodowana jest poprzez np. kopanie, parzenie, duszenie, popychanie, policzkowanie, użycie broni.

⁴ M. Kofta, G. Sędek, Wyuczona bezradność. Podejście informacyjne, [w:] M. Kofta, Psychologia aktywności: zaangażowanie, sprawstwo, bezradność, Wydawnictwo Nakom, Poznań, 1993.

⁵ T. Jarmakowski, Styl atrybucji, poczucie kontroli i płęć a podatność na powstawanie syndromu wyuczonej bezradności, FOLIA PSYCHOLOGICA 13, 2009, s. 55-73.

2. **Psychiczną** – przemoc psychiczna oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, odrzucenie, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, czyli kontrolowanie i zakazywanie bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, stosowanie gróźb, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie).
3. **Seksualną** – jako przykłady tego rodzaju przemocy wymienia się: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
4. **Ekonomiczną** – opisywana jest zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez sprawcę. Podporządkowanie materialne partnerki/partnera bądź innych osób w rodzinie sprawia, iż czują się one uzależnione od dochodów bądź majątku sprawcy albo stają się odpowiedzialne za utrzymanie rodziny. Pieniądże czy wartości materialne są używane zatem jako instrument, narzędzie do budowania jawnej lub ukrytej dominującej pozycji w domu i stają się swojego rodzaju kartą przetargową.
5. **Zaniedbanie** – nazywane jest ukrytą formą przemocy. Zaniedbywaniem jest niezaspokajanie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych przede wszystkim dzieci. Może ono się zacząć już w okresie życia płodowego, kiedy matka prowadzi niehigieniczny tryb życia. Zaniedbywanie ma także miejsce wówczas, gdy dziecko ma zaspokojone potrzeby o charakterze biologicznym, ale nie ma zagwarantowanej prawidłowej stymulacji poznawczej. Skrajnym przypadkiem zaniedbania jest wzrastające w ostatnich latach porzucenie dziecka z narażeniem go na utratę zdrowia, a nawet życia⁶. Omawiana forma przemocy dotyczy także relatywnie często seniorów.

SKALA PRZEMOCY W ŚWIELE BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH

Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystyki pokazują, że problem przemocy domowej dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Warto przy tym pamiętać, że jest to bardzo wrażliwy temat i ludzie nierzadko boją się lub wstydzą przyznać, że dotyczy ich bezpośrednio. Jak wynika z danych statystycznych odnoszących się do przemocy domowej gromadzonych przez Policję, w 2020 roku ogólna liczba osób doznających przemocy

⁶ J. Helios, W. Jedlecka, Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2017.

kształtowała się na poziomie 85 575. O skali problemu przemocy świadczą również badania przeprowadzone w 2014 roku na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (obecnie Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej) w ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. Wynika z nich, że co trzeci respondent zna osobiście w swoim otoczeniu/sąsiedztwie takie domy, o których słyszał lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy wobec kobiet. Przypadki przemocy wobec mężczyzn zna natomiast co piąty ankietowany. Z deklaracji osób biorących udział w badaniu wynika, że odsetek osób doświadczających przemocy w ciągu całego swojego życia kształtował się na poziomie 24,7%. Przemoc domowa stanowi jeden z głównych problemów współczesnych państw na całym świecie. Przeciwdziałanie temu zjawisku powinno zajmować więc priorytetowe miejsce wśród zadań realizowanych zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym.

Wyniki badań ogólnopolskich dotyczące krzywdzenia dzieci są niepokojące: siedmiu na dziesięciu nastolatków w wieku 11-17 lat doświadczyło w swoim życiu przynajmniej jednej z siedmiu kategorii krzywdzenia, przemocy ze strony bliskich dorosłych doświadczyło 41%, a świadkami przemocy domowej było 15% badanych uczniów. Doświadczenie przemocy domowej niesie za sobą poważne konsekwencje zarówno w okresie dorastania jak i w dorosłym życiu, a dodatkowo zachowania przemocowe mogą zostać dziedziczone, tzn. przeniesione na dzieci osoby krzywdzonej w przyszłości. Mając na uwadze szeroko dostępną wiedzę o następstwach stosowania przemocy wobec dzieci, szczególnie niepokojące jest to, że część społeczeństwa nadal aprobuje stosowanie kar cielesnych w procesie wychowania. Z Raportu Rzecznika Praw Dziecka z 2017 roku wynika, że połowa Polaków (52%) uważa, iż są sytuacje kiedy dziecko należy ukarać klapssem, a zdecydowani przeciwnicy takich zachowań stanowią jedynie 21% społeczeństwa.

Z „Ogólnopolskiej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie” z 2019 roku wynika fakt, że zwiększa się świadomość Polaków na temat zjawiska przemocy domowej. Badanie pokazało, że około 85-90% Polaków identyfikuje różne sytuacje, które świadczą o występowaniu przemocy jako nieakceptowalne. Jednak nadal około 10% dorosłych uznaje zachowania przemocowe za normalne. Ponadto zdaniem 72% respondentów prawo w Polsce w niedostatecznym stopniu chroni osoby doznające przemocy domowej.

W 2019 roku na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (obecnie Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej), przeprowadzone zostało „Badanie skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie”. Biorący w nim udział specjaliści z zakresu wsparcia osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy oraz same osoby jej doznające, pozytywnie opowiedziały się za krajowym systemem wsparcia. Szczególną rolę w pracy zespołów interdyscyplinarnych i innych jednostek pełni procedura

„Niebieskie Karty”, którą stosuje się w przypadku 90% osób doznających przemocy domowej lub które objęte są pomocą jakichkolwiek służb, instytucji lub organizacji.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Zgodnie z treścią art. 6 ustawy 2 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z 2023 r. poz. 289, 535) do zadań własnych gminy należy *opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej*. Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej. Kolejne obowiązki przypisane gminie przez ustawodawcę to:

- o prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- o zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- o tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zatem redakcja niniejszego dokumentu stanowi wypełnienie jednego ze wskazań ustawy, pozwala jednocześnie na dokonanie szczegółowej analizy problemu oraz prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej, jaką tworzą na co dzień mieszkańcy gminy Grodzisk Mazowiecki. **Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Grodzisk Mazowiecki na lata 2023-2026** jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji wcześniejszego dokumentu. Istotnym elementem Programu jest zatem dalsze wprowadzanie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą domową, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc domową.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Poniżej wymieniono podstawowe akty prawne, które uwzględniają temat przeciwdziałania przemocy i regulują postępowanie różnych podmiotów w stosunku do osób doświadczających oraz stosujących przemoc domową. Stanowią one również

fundament prawny dla zapisów **Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Grodzisk Mazowiecki na lata 2023-2026.**

Program będzie realizowany w oparciu o następujące dokumenty normujące problematykę przeciwdziałania przemocy domowej:

- o ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- o ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- o ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- o ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- o ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- o ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- o ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- o ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji;
- o ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
- o ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny;
- o ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego.

Ponadto Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Grodzisk Mazowiecki na lata 2023-2026 jest spójny z:

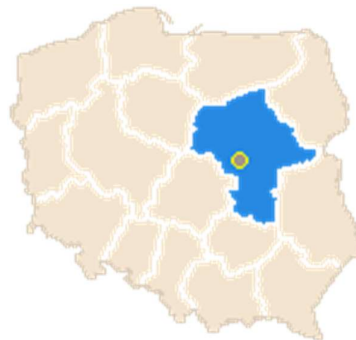
- o Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej, którego celem głównym jest *zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce*;
- o Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Grodzisk Mazowiecki na lata 2021-2023;
- o Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Grodzisk Mazowiecki na lata 2023-2026.

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie materiałów, sprawozdań oraz danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzisku Mazowieckim.

CHARAKTERYSTYKA GMINY GRODZISK MAZOWIECKI

Grodzisk Mazowiecki to gmina miejsko-wiejska położona w województwie mazowieckim, w powiecie grodziskim. Miasto Grodzisk Mazowiecki jest zarówno siedzibą Gminy, jak i powiatu. Charakteryzowana jednostka terytorialna oddalona jest o około 30 km od stolicy kraju – Warszawy. Teren Gminy⁷ zajmuje 29,17 km² powierzchni całego powiatu. Zaledwie 7% jej obszaru to użytki leśne, z kolei grunty rolne stanowią 84% regionu. Graniczy ona z następującymi gminami: Baranów, Błonie, Brwinów, Jaktorów, Milanówek, Nadarzyn, Radziejowice oraz Żabia Wola.

Rysunek 1. Położenie gminy Grodzisk Mazowiecki na tle województwa mazowieckiego oraz całego kraju

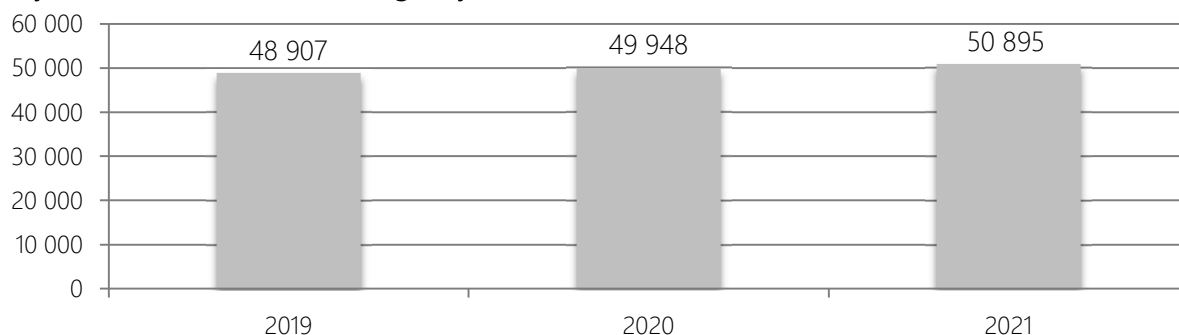

Źródło: mapa.livacity.pl

Obraz aktualnego stanu społeczeństwa jest możliwy do przedstawienia między innymi dzięki analizie struktury demograficznej. Gminę Grodzisk Mazowiecki zamieszkuje **50 895** osób (stan na 31.12.2021 roku). Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba mieszkańców uległa zwiększeniu. W stosunku do 2019 roku widoczny jest wzrost na poziomie 4%.

⁷ Ileokroć w niniejszym dokumencie jest mowa o „Gminie” należy przez to rozumieć „Gminę Grodzisk Mazowiecki”.

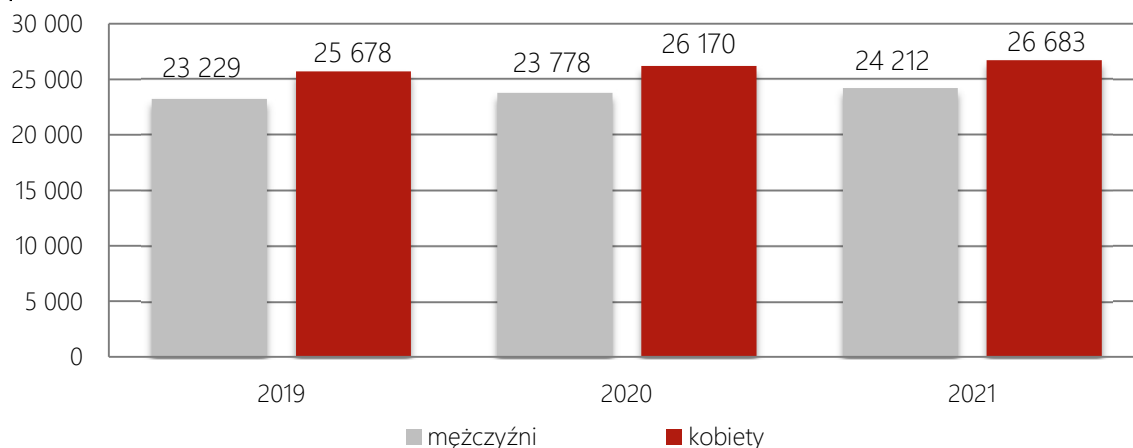
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba mężczyzn zamieszkujących gminę Grodzisk Mazowiecki była w 2021 roku mniejsza od liczby kobiet – stanowiły one 52% ogólnej liczby ludności (**26 683** kobiety), natomiast mężczyźni 48% (**24 212** mężczyzn). Współczynnik feminizacji w 2021 roku w Gminie wynosił **110**, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadało 110 kobiet. W powiecie grodziskim współczynnik ten był niższy i wynosił 108, natomiast w województwie mazowieckim przyjmował wartość 109.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Grodzisk Mazowiecki na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W gminie Grodzisk Mazowiecki w 2021 roku przyrost naturalny na 1000 ludności kształtował się na poziomie **-0,48**, co oznacza, że wskaźnik ten przyjmował wyższą wartość zarówno w porównaniu do powiatu grodziskiego (-2,49) oraz województwa mazowieckiego (-3,61). W przypadku Gminy zauważalny jest trend spadkowy w zakresie przyrostu naturalnego na 1000 ludności, podobnie w powiecie, jak i w całym województwie.

Tabela 1. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Grodzisk Mazowiecki w porównaniu do powiatu grodzkiego i województwa mazowieckiego na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
gmina Grodzisk Mazowiecki	2,07	1,01	-0,48
powiat grodzki	1,34	-0,33	-2,49
województwo mazowieckie	0,35	-1,99	-3,61

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Grodzisk Mazowiecki według ekonomicznych grup wieku w 2021 roku przedstawiała się następująco:

- **22,9%** mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 17 roku życia;
- **57,6%** mieszkańców Gminy było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- **19,4%** mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – 65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet.

Poniższa tabela prezentuje ekonomiczne grupy wiekowe w gminie Grodzisk Mazowiecki. Na przestrzeni lat 2019-2021 dostrzegalny jest stopniowy spadek udziału osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności, z kolei odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym ulega stopniowemu wzrostowi. W przypadku udziału osób w wieku poprodukcyjnym dostrzegalne są niewielkie wahania. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się na nieco odmiennym poziomie w odniesieniu do wskaźników w całym kraju. W Polsce jest to 18,2% osób w wieku przedprodukcyjnym, 59,2% w wieku produkcyjnym oraz 22,6% w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 2. Udział ludności gminy Grodzisk Mazowiecki według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2019-2021 (w procentach)

wyszczególnienie	2019	2020	2021
wiek przedprodukcyjny	22,1	22,7	22,9
wiek produkcyjny	58,5	57,9	57,6
wiek poprodukcyjny	19,4	19,5	19,4

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Działalność kulturalna w Gminie realizowana jest w głównej mierze przez **Ośrodek Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki**, który koordynuje działalność swoich filii, tj.: Centrum Kultury, Mediateki, Kina, Radio Bogoria, Gazety Bogoria, Willii Niespodzianka, Przestrzeni

Kulturze Przyjaznej PKP, Galerii Młodych „Rodogoszcz”, a także 16 świetlic gminnych i 1 świetlicy miejskiej.

Zadanie z zakresu upowszechniania wiedzy i kultury realizowane jest także przez funkcjonującą **Bibliotekę Publiczną Gminy Grodzisk Mazowiecki** wraz z drugim oddziałem w Grodzisku Mazowieckim, a także filią zlokalizowaną w Kadach. Biblioteka oprócz swoich podstawowych funkcji, realizuje także szeroką działalność informacyjną, rekreacyjną i kulturalno-oświatową, poprzez organizację różnych form pracy z czytelnikami, współpracując przy tym aktywnie z placówkami oświatowymi z terenu Gminy. W budynku biblioteki głównej znajduje się ogólnodostępna, wykorzystująca najnowsze technologie sala Youmedia, Sala Cichej Pracy oraz Pracownia Komputerowa.

Zadania z zakresu sportu i rekreacji realizuje **Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji**. Głównym celem działalności Ośrodka jest organizacja różnorodnych zajęć sportowo-rekreacyjnych adresowanych do wszystkich mieszkańców, a także wspieranie inicjatyw społeczności lokalnej. W skład OSiR-u wchodzi m.in. takie obiekty, jak Hala Widowiskowo-Sportowa, Pływalnia Miejska „Wodnik 2000”, Grodziska Hala Sportowa, stadion miejski oraz skatepark.

Baza oświatowa, dla której organem prowadzącym była Gmina Grodzisk Mazowiecki w roku szkolnym 2020/2021 składała się z następujących placówek:

- Przedszkole Nr 1 w Grodzisku Mazowieckim;
- Przedszkole Nr 2 wchodzące w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Nr 2 w Grodzisku Mazowieckim;
- Przedszkole Nr 3 wchodzące w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Nr 3 w Grodzisku Mazowieckim;
- Przedszkole Nr 4 w Grodzisku Mazowieckim;
- Przedszkole Nr 5 wchodzące w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Nr 1 w Grodzisku Mazowieckim;
- Przedszkole Nr 7 w Grodzisku Mazowieckim;
- Przedszkole w Książenicach wchodzące w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Książenicach;
- Szkoła Podstawowa Nr 1 w Grodzisku Mazowieckim wchodząca w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Nr 3 w Grodzisku Mazowieckim;
- Szkoła Podstawowa Nr 2 wchodząca w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Nr 1 w Grodzisku Mazowieckim;
- Szkoła Podstawowa Nr 4 wchodząca w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Nr 1 w Grodzisku Mazowieckim;
- Szkoła Podstawowa Nr 5 w Grodzisku Mazowieckim;
- Szkoła Podstawowa Nr 6 w Grodzisku Mazowieckim;

- o Szkoła Podstawowa w Adamowiźnie;
- o Szkoła Podstawowa w Izdebnie Kościelnym;
- o Szkoła Podstawowa w Książenicach wchodząca w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Książenicach.

W szkołach podstawowych funkcjonują także oddziały przedszkolne.

Ponadto na terenie Gminy funkcjonuje 5 publicznych przedszkoli, dla których nie jest ona podmiotem prowadzącym, a także placówki oświatowe prowadzone przez Powiat Grodziski, wśród których wymienić należy:

- o Zespół Szkół Nr 1;
- o Zespół Szkół Technicznych i Licealnych Nr 2;
- o Zespół Szkół Specjalnych im. H. Szczerkowskiego.

W Grodzisku Mazowieckim działa także 14 prywatnych **szkół języków obcych, Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia** im. Tadeusza Bairda. Gmina prowadzi również ewidencję **niepublicznych placówek oświatowych**, wśród nich znajdują się 22 przedszkola (w tym 2 punkty przedszkolne) oraz oddziały „0” działające przy 8 niepublicznych szkołach podstawowych.

W zasobach infrastruktury społecznej miasta Grodzisk Mazowiecki znajduje się także **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**, której pracownicy udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży, a także wspierają rodziców w zakresie wychowania i kształcenia ich dzieci. Instytucja obejmuje swoim poradnictwem wszystkich uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy.

Obsługę jednostek oświatowych prowadzonych przez Gminę prowadzi Biuro Oświaty Gminy Grodzisk Mazowiecki, którego ogólny zakres prowadzonych działań obejmuje obszar finansowy, rachunkowy, prawny i administracyjno-organizacyjny.

Opiekę nad dziećmi do 3 roku życia sprawuje **klub dziecięcy**, a także 14 **żłobków niepublicznych**.

ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ WŚRÓD MIESZKAŃCÓW GMINY GRODZISK MAZOWIECKI

Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy domowej w gminie Grodzisk Mazowiecki zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej**. Zespół Interdyscyplinarny tworzy Burmistrz, powołując do niego przedstawicieli: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi także kuratorzy sądowi. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z 2023 r. poz. 289, 535)

1. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.
2. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3, 3a, 4 i 5 oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności przez:
 - 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
 - 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
 - 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
 - 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
 - 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
 - 6) powoływanie grup diagnostyczno – pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
 - 7) monitorowanie procedury 'Niebieskie Karty';
 - 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a;
 - 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
 - 10) składanie na wniosek grupy diagnostyczno – pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym

mowa w art. 66 ustawy z dnia 20 maja 1974 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2022 r. poz. 2151,2311, 2581 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289)

Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Grodzisk Mazowiecki na lata 2023-2026 wraz z obszarami ich działania przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 3. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z obszarami ich działania

Instytucja	Obszar działania
Ośrodek Pomocy Społecznej	▪ Wczesna diagnoza, ▪ poradnictwo, ▪ udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego, ▪ dystrybucja ulotek edukacyjno-informacyjnych, ▪ organizowanie pomocy psychologicznej dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, ▪ prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych, ▪ udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką przemocy i uzależnień, ▪ obsługa organizacyjno-techniczna Zespołu Interdyscyplinarnego, ▪ uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	▪ Realizacja działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.
Placówki oświatowe	▪ Wczesna diagnoza, ▪ uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, ▪ realizacja projektów profilaktycznych podejmujących problematykę przemocy, ▪ udział w kampaniach edukacyjno-informacyjnych.
Komenda Powiatowa Policji	▪ Uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, ▪ podejmowanie interwencji w przypadku naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Placówki ochrony zdrowia	▪ Wczesna diagnoza, ▪ przekazywanie informacji na temat różnych form pomocy, ▪ uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej i grupy diagnostyczno - pomocowe	▪ Diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy domowej, ▪ podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, ▪ inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą domową, ▪ rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, ▪ inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, ▪ opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej, ▪ monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, ▪ dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań, ▪ realizacja procedury „Niebieskie Karty”.

Źródło: opracowanie własne

Kluczowym zasobem gminy Grodzisk Mazowiecki w zakresie wsparcia osób doznających lub stosujących przemoc jest **Punkt Informacyjno-Konsultacyjny**, który oferuje pomoc i wsparcie w formie porad i konsultacji indywidualnych, szczególnie dotyczących problemów uzależnienia od alkoholu oraz innych form uzależnienia, współuzależnienia, konfliktów i przemocy domowej.

Niezwykle znaczącym zasobem jest także **grupa wsparcia dla kobiet doznających przemocy domowej**, działająca w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej.

Można wyróżnić także podmioty będące pomocne w rozwiązywaniu problemów dotyczących przemocy, szczególnie w zakresie prowadzenia działalności profilaktycznej, takie jak:

- instytucje kulturalno-rekreacyjne,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Poradnia Leczenia Uzależnień,
- Grodziskie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich FAMILIA,

- o Grodziskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Zagrożonych Wykluczeniem Społecznym „13”,
- o placówki ochrony zdrowia,
- o placówki oświatowe,
- o świetlice gminne i świetlica wiejska,
- o ogniska wychowawcze,
- o instytucje kościelne,
- o lokalne organizacje pozarządowe.

ZASOBY LUDZKIE:

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w zakresie realizacji **Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Grodzisk Mazowiecki na lata 2023-2026** współpracuje z osobami zawodowo zajmującymi się problemem przemocy domowej na szczeblu gminnym oraz powiatowym, do których należą m.in.:

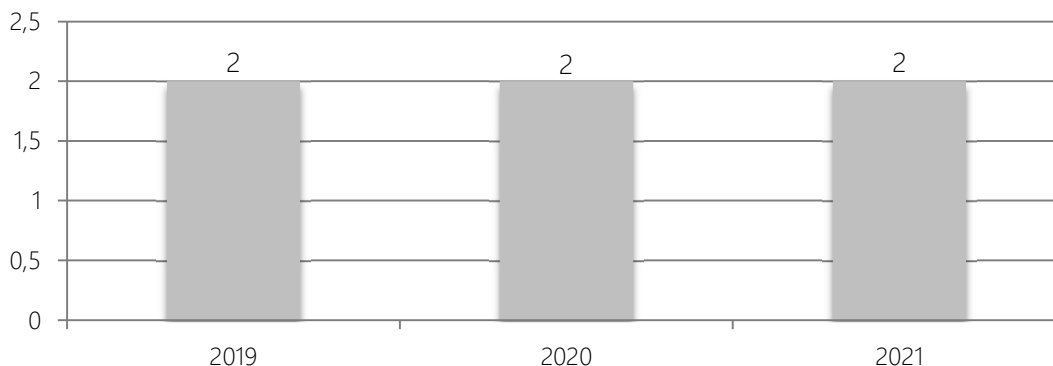
- o pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- o psychologzy, psychoterapeuci i pedagodzy,
- o funkcjonariusze Policji i Straży Miejskiej,
- o kuratorzy społeczni oraz zawodowi,
- o pracownicy socjalni,
- o prawnicy,
- o pracownicy ochrony zdrowia,
- o członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE GMINY GRODZISK MAZOWIECKI

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH

W 2021 roku w gminie Grodzisk Mazowiecki z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu przemocy w rodzinie korzystały 2 rodziny, w których łączna liczba członków wynosiła 6 osób. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS z omawianego powodu, na przestrzeni ostatnich lat utrzymywała się na stałym, niskim poziomie.

Wykres 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy OPS z powodu przemocy domowej na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej i grup diagnostyczno - pomocowych w latach 2019-2021. W 2021 roku liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego wyniosła 4, a więc na przestrzeni lat 2019-2021 ulegała ona wahaniom. Liczba utworzonych grup roboczych w 2021 roku wyniosła 63, co oznacza, że w porównaniu do trzech ostatnich lat, osiągnęła najwyższą wartość. Z kolei liczba ich posiedzeń kształtowała się na poziomie 81 co oznacza, że na przestrzeni analizowanych lat przyjmowała zróżnicowane wartości. Dane w tym zakresie przedstawione zostały w poniższej tabeli.

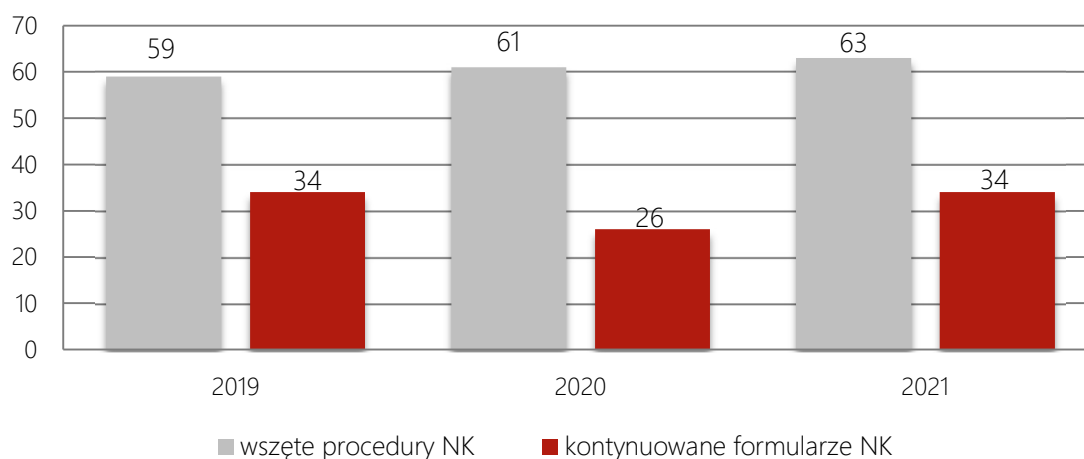
Tabela 4. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2019-2021

L.P.	wyszczególnienie	2019	2020	2021
1	liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	2	4
2	liczba utworzonych grup roboczych	59	61	63
3	liczba posiedzeń grup roboczych	91	76	81

Źródło: Sprawozdanie z Realizacji procedury „Niebieskie Karty” w 2019, 2020 i 2021 roku

Podjmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy domowej. Na przestrzeni ostatnich lat liczba wdrożonych procedur „Niebieskie Karty” uległa zwiększeniu – w 2019 roku było to 59 wszczętych procedur, w 2020 roku – 61, natomiast w 2021 roku – 63. Liczba kontynuowanych procedur przyjmowała z kolei zróżnicowane wartości. Dane te obrazuje wykres nr 4.

Wykres 4. Liczba podjętych i kontynuowanych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z Realizacji procedury „Niebieskie Karty” w 2019, 2020 i 2021 roku

W 2021 roku liczba osób, które zostały objęte wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego wyniosła 79, w tym 53 kobiety, 26 mężczyzn oraz 27 dzieci. 4 osoby spośród objętych pomocą ZI to osoby starsze (kobiety i mężczyźni powyżej 65 roku życia). Analizując dane w tym zakresie można dostrzec, iż w porównaniu do 2019 roku, liczba mężczyzn dotkniętych przemocą uległa dwukrotnemu zwiększeniu. Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie ulegała wahaniom, jednocześnie przyjęła ona w 2021 roku najwyższą wartość.

Tabela 5. Liczba osób z terenu gminy Grodzisk Mazowiecki objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, wobec których istniało podejrzenie o doświadczanie przemocy latach 2019-2021

LP.	wyszczególnienie	2019	2020	2021
1	liczba osób ogółem	76	72	79
2	liczba dzieci	24	21	27
3	liczba osób starszych	6	4	4
4	liczba kobiet	63	56	53
5	liczba mężczyzn	13	16	26

Źródło: Sprawozdanie z Realizacji procedury „Niebieskie Karty” w 2019, 2020 i 2021 roku

Kolejna tabela prezentuje dane dotyczące liczby mieszkańców Gminy, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” z powodu podejrzeń o stosowanie przemocy domowej. W 2021 roku liczba osób, które zostały objęte działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego wynosiła 65, spośród których 13 stanowiły kobiety, a 52 mężczyźni. Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba osób stosujących przemoc, wobec których członkowie ZI podjęli działania uległa zwiększeniu. Analizowane dane pokazują, że osobami, które częściej podejmowały zachowania przemocowe byli zdecydowanie mężczyźni, z kolei liczba kobiet stosujących przemoc ulegała wahaniom, przyjmując jednocześnie w 2021 roku najwyższą wartość w ciągu omawianych lat.

Tabela 6. Liczba osób z terenu gminy Grodzisk Mazowiecki objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, wobec których istniało podejrzenie o stosowanie przemocy latach 2019-2021

LP.	wyszczególnienie	2019	2020	2021
1	liczba osób ogółem	61	66	65
2	liczba dzieci	0	0	0
3	liczba osób starszych	0	4	2
4	liczba kobiet	9	7	13
5	liczba mężczyzn	52	59	52

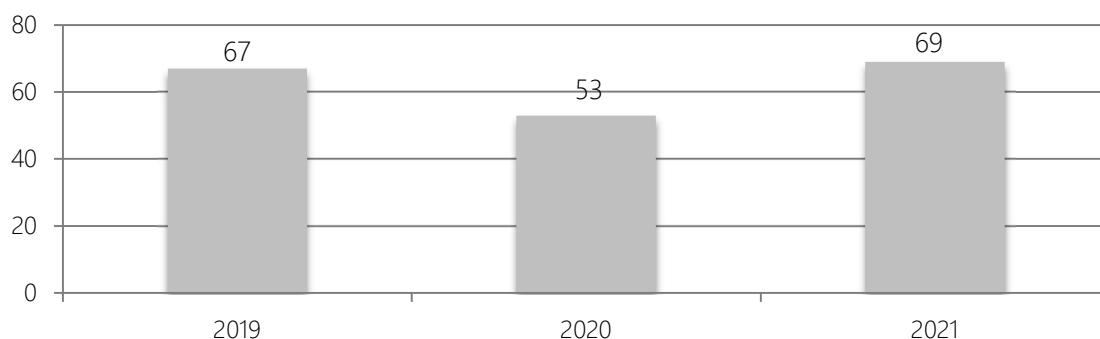
Źródło: Sprawozdanie z Realizacji procedury „Niebieskie Karty” w 2019, 2020 i 2021 roku

Istotnym wsparciem w zakresie przeciwdziałania przemocy na terenie Gminy są również działania podejmowane przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Grodzisku Mazowieckim. Jak wynika z danych przekazanych przez KPP, na przestrzeni lat 2019-2021 na terenie Gminy popełniono 81 przestępstw przeciwko rodzinie i opiece, przeprowadzono łącznie 2 636 interwencji domowych (związanych nie tylko z przemocą), a także wypełniono 134 formularze „Niebieska Karta”. Z analizowanych danych wynika, iż w

2021 roku popełniono 30 przestępstw przeciwko rodzinie, funkcjonariusze przeprowadzili 880 interwencji domowych oraz wszczęli 45 procedur „Niebieskie Karty”.

W 2021 roku zakończono 69 spraw w ramach procedury – z czego 48 z powodu ustania przemocy domowej i zrealizowania planu pomocy, a 21 w wyniku braku zasadności podejmowanych działań. Liczba zakończonych procedur na przestrzeni lat 2019-2021 ulegała wahaniom – w 2019 roku zakończono 67 procedur, w kolejnym o 21% mniej, z kolei w 2021 roku o 3% więcej.

Wykres 5. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z Realizacji procedury „Niebieskie Karty” w 2019, 2020 i 2021 roku

Jednym z zadań członków GKRPA jest motywowanie sprawców przemocy do udziału w oddziaływaniach edukacyjno-korekcyjnych dla osób stosujących przemoc, a także motywowanie dorosłych osób doznających przemocy do zgłaszania się do miejsc specjalistycznej pomocy. Na przestrzeni trzech ostatnich lat liczba sprawców przemocy motywowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym ulegała wahaniu. W 2021 roku przeprowadzono rozmowy z 42 osobami, w 2020 z 20 sprawcami, natomiast w 2019 roku z 47. Zróżnicowaną wartość przyjmowała także liczba osób doświadczających przemocy, z którymi członkowie GKRPA podejmowali rozmowy motywujące do zgłoszenia się do miejsc udzielających profesjonalnej, interdyscyplinarnej pomocy. W 2021 roku było to 48 osób, w 2020 roku – 23, z kolei w 2019 roku rozmawiano z 51 osobami doznającymi przemocy. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 7. Liczba sprawców przemocy motywowanych do udziału w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych oraz liczba dorosłych osób doświadczających przemocy motywowanych do zgłaszania się do miejsc specjalistycznej pomocy przez członków GKRPA w latach 2019-2021

LP.	wyszczególnienie	2019	2020	2021
1	liczba sprawców przemocy motywowanych do udziału w oddziaływaniach edukacyjno-korekcyjnych	47	20	42
2	liczba dorosłych osób doznających przemocy domowej motywowanych do zgłaszania się do miejsc specjalistycznej pomocy	51	23	48

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019, 2020 i 2021 rok

ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ SPOŁECZNYCH

W 2022 roku na terenie gminy Grodzisk Mazowiecki przeprowadzone zostały badania społeczne mające na celu identyfikację występujących wśród mieszkańców problemów społecznych, takich jak uzależnienia behawioralne, uzależnienia od substancji psychoaktywnych, a także przemoc. W badaniu wzięło udział 860 dorosłych mieszkańców, 1700 uczniów oraz 60 sprzedawców napojów alkoholowych, którzy wypełniali kwestionariusz ankiety.

Poniżej przedstawione zostały wnioski z przeprowadzonych badań wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów, dotyczące kwestii przemocy wśród rodzin z terenu Gminy.

PROBLEM PRZEMOCY WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY

Odsetek dorosłych mieszkańców deklarujących
doświadczenie przemocy kiedykolwiek.

Odsetek dorosłych mieszkańców deklarujących stosowanie
przemocy kiedykolwiek.

Odsetek dorosłych mieszkańców deklarujących
znajomość osoby w swoim otoczeniu, która doświadcza
przemocy domowej.

Odsetek dorosłych mieszkańców oceniających pozytywnie
stosowanie kar fizycznych wobec dzieci lub wykazujących
w tym temacie brak wiedzy.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Grodzisk Mazowiecki. Raport z badań przeprowadzonych w 2022 roku.

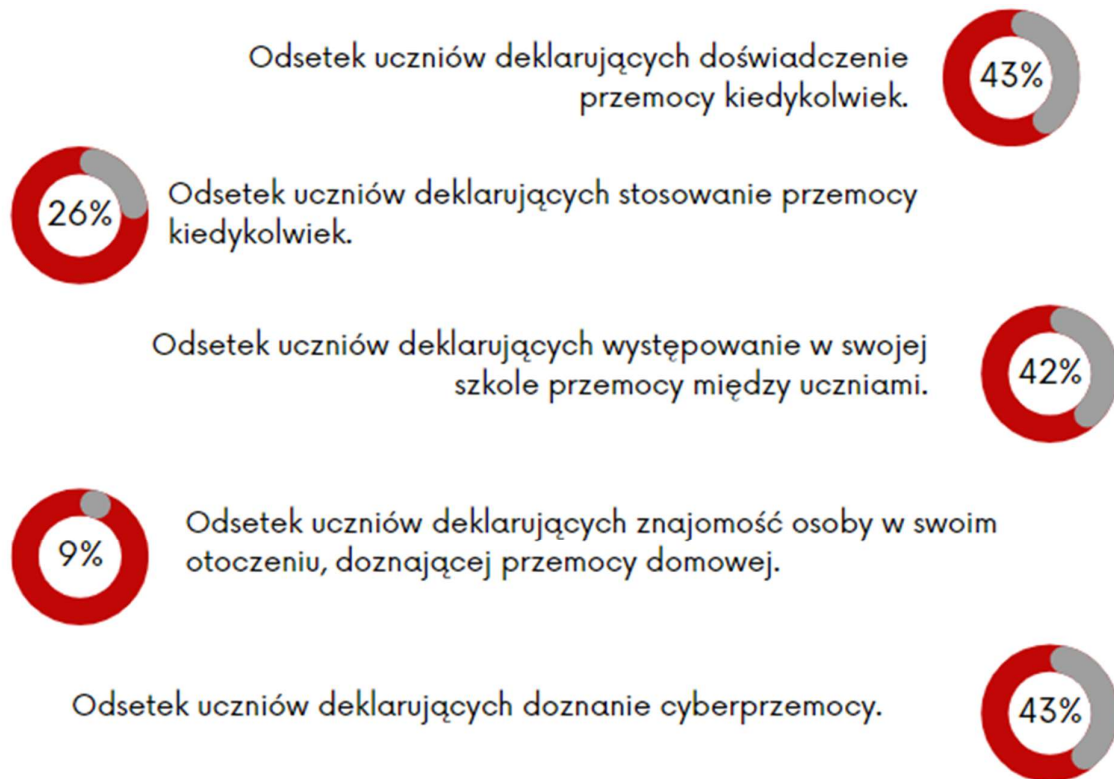
Z przeprowadzonej diagnozy problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki wynika, iż:

- co czwarty badany dorosły mieszkaniec deklaruje doświadczenie kiedykolwiek przemocy;
- ponad połowa respondentów stwierdziła, że doznała przemocy psychicznej (64%), na drugim miejscu znalazła się przemoc fizyczna (41%), a na trzecim – mobbing (22%);
- osoby doświadczające przemocy najczęściej doznawały jej ze strony ojca/opiekuna (28%), męża/żony (27%) oraz matki/opiekunki (22%);
- znajomość osoby w swoim otoczeniu, która doświadcza przemocy domowej zadeklarowało 22% ankietowanych, z kolei co czwarty twierdzi, że nie posiada w tym zakresie wiedzy;

- o w opinii 16% respondentów istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy;
- o co ósmy badany dorosły mieszkaniec gminy Grodzisk Mazowiecki przyznał, że stosował kiedykolwiek przemoc (13%);
- o wśród respondentów deklarujących podejmowanie działań przemocowych wobec innych osób, najczęściej stosowało przemoc fizyczną (51%), psychiczną (46%) oraz zaniedbanie (24%);
- o osoby stosujące przemoc kierowały ją przeważnie w stronę innych członków rodziny, wśród których ankietowani wymienili dzieci (39%), męża/ żonę (29%), a także nieznajome osoby (25%), respondenci przeważnie nie byli wówczas pod wpływem środków psychoaktywnych (74%);
- o 7% dorosłych mieszkańców Gminy wykazuje pozytywny stosunek w zakresie stosowania kar fizycznych wobec dzieci jako metody wychowawczej, z kolei co ósmy nie posiada wiedzy o zasadności ich stosowania.

PROBLEM PRZEMOCY WŚRÓD UCZNIÓW

Źródło: Diagnoza problemów społecznych gminy Grodzisk Mazowiecki. Raport z badań przeprowadzonych w 2022 roku.

Z przeprowadzonej diagnozy problemu przemocy wśród uczniów gminy Grodzisk Mazowiecki wynika, iż:

- blisko co drugi badany uczeń zadeklarował doświadczenie przemocy kiedykolwiek;
- z odpowiedzi respondentów wynika, iż osoby stosujące wobec nich przemoc w większości nie były pod wpływem substancji psychoaktywnych (67%);
- problem zarówno doświadczenia jak i stosowania przemocy częściej dotyka chłopców, niż dziewczęta zamieszkujące gminę Grodzisk Mazowiecki;

- o najczęściej uczniowie doświadczali przemocy ze strony kolegów ze szkoły (49%) oraz znajomych (33%);
- o na występowanie w swojej szkole zjawiska przemocy rówieśniczej wskazała niemal połowa młodych ankietowanych (42%);
- o stosowanie przemocy zadeklarowało 26% dzieci i młodzieży szkolnej z terenu gminy Grodzisk Mazowiecki;
- o najczęściej doświadczaną kiedykolwiek formą przemocy wśród uczniów jest przemoc fizyczna i psychiczna (po 56%);
- o najczęściej stosowanym rodzajem przemocy jest przemoc fizyczna (73%);
- o ponad połowa ankietowanych zarówno stosowała jak i doświadczwała przemocy ze strony kolegów ze szkoły;
- o łącznie 31% osób przyznało, że doświadczyło przemocy ze strony rodziców: 13% ze strony mamy/opiekunki, a 18% ze strony taty/opiekuna;
- o 9% respondentów zadeklarowało znajomość w swoim otoczeniu osoby, która doświadczła przemocy w swoim domu;
- o doświadczenie cyberprzemocy zadeklarował średnio co drugi uczeń (43%), z kolei jej stosowanie – 20% badanych.

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu jest ograniczenie skali zjawiska występowania przemocy domowej oraz zwiększenie skuteczności ochrony osób doświadczających przemocy domowej, poprzez prowadzenie odpowiednich i efektywnych oddziaływań na osoby stosujące przemoc oraz wdrożenie systemu pomocy zapewniającego wsparcie i bezpieczeństwo osobom jej doznającym.

Cel będzie realizowany w następujących obszarach:

- A. Edukacja społeczności lokalnej w zakresie zjawiska przemocy domowej oraz prowadzenie wielopłaszczyznowej działalności profilaktycznej.
- B. Zagwarantowanie ochrony i możliwości udzielenia wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą.
- C. Prowadzenie adekwatnego do potrzeb oddziaływania na sprawców przemocy domowej.
- D. Systematyczne podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania związane z przemocą domową oraz prowadzenie profilaktyki syndromu wypalenia zawodowego.

Cele szczegółowe Programu postawione na podstawie zidentyfikowanych problemów:

- A. Edukacja społeczności lokalnej w zakresie zjawiska przemocy domowej oraz prowadzenie wielopłaszczyznowej działalności profilaktycznej.
 - 1. Podniesienie świadomości społecznej w obszarach związanych ze zjawiskiem przemocy domowej oraz stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci.
 - 2. Poszerzenie działań edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży w zakresie zjawiska przemocy, w tym przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy.
 - 3. Pobudzanie społecznej odpowiedzialności wśród mieszkańców wobec osób stosujących przemoc oraz prowadzenie działań profilaktycznych.
 - 4. Zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia w przypadku problemu przemocy domowej na terenie Gminy.

LP.	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY I PODMIOTY WSPÓŁPRACUJĄCE
1.	Prowadzenie działań informacyjnych na temat miejsc/osób udzielających pomocy i wsparcia w przypadku doświadczenia lub stosowania przemocy.	o Liczba rozpowszechnionych informacji.	ZI, UM, KPP, SM, GKRPA, OPS, NGO, PKI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, ŚG.

2.	Udział w ogólnopolskich kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz organizacja lokalnych kampanii społecznych.	• Liczba zrealizowanych kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. • Liczba uczestników.	ZI, UM, KPP, SM, GKRPA, OPS, NGO, PKI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
3.	Edukacja mieszkańców w zakresie skutecznych sposobów radzenia sobie w trudnych sytuacjach i rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	• Liczba działań podjętych w ramach edukacji. • Szacunkowa liczba odbiorców.	ZI, UM, GKRPA, OPS, NGO, placówki oświatowe.
4.	Edukacja na temat przemocy domowej oraz związanych z nią innych problemów jak uzależnienia poprzez: ulotki, plakaty, pogadanki, informacje w mediach lokalnych, organizacjach kościelnych itd.	• Liczba rozpowszechnionych ulotek, plakatów, broszur. • Liczba informacji w mediach lokalnych dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej.	ZI, UM, KPP, SM, GKRPA, OPS, NGO, ŚG, OK, PPP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
5.	Edukacja dzieci i młodzieży na temat typów i form przemocy oraz zagrożeń wynikających z przemocy w rodzinie i w szkole.	• Liczba zrealizowanych programów/warsztatów • Szacunkowa liczba odbiorców programów/warsztatów.	ZI, UM, KPP, SM, GKRPA, OPS, NGO, placówki oświatowe, ŚG, CK, OSiR.
6.	Realizacja warsztatów psychospołecznych dla dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją.	• Liczba zrealizowanych działań. • Szacunkowa liczba odbiorców działań.	ZI, UM, KPP, SM, GKRPA, OPS, NGO, ŚG, BP, CK, OSiR, placówki oświatowe.
7.	Przeprowadzanie akcji profilaktycznych mających na celu podnoszenie wrażliwości społecznej na kwestie przemocy domowej.	• Liczba zorganizowanych akcji profilaktycznych.	ZI, UM, KPP, SM, GKRPA, OPS, NGO, BP, ŚG, CK, OSiR, placówki oświatowe.
8.	Przeprowadzanie działań edukacyjnych mających na celu wskazanie prawidłowych	• Liczba zorganizowanych działań.	ZI, UM, KPP, SM, GKRPA, OPS, NGO, ŚG, placówki

	zachowań w przypadku zaobserwowania przemocy.		oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
9.	Organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców.	• Liczba możliwych form spędzania czasu wolnego. • Liczba uczestników organizowanych zajęć.	ZI, UM, GKRPA, OPS, NGO, BP, CK, OSiR, placówki oświatowe.
10.	Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodzin w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych oraz podnoszących ich kompetencje opiekuńczo-wychowawcze.	• Liczba zrealizowanych programów. • Szacunkowa liczba odbiorców programów.	ZI, KPP, UM, GKRPA, OPS, NGO, placówki oświatowe, PCPR, PPP.
11.	Diagnozowanie i stałe monitorowanie problemu przemocy na terenie Gminy poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców i uczniów szkół.	• Liczba osób objętych badaniem w ramach diagnozy problemu przemocy.	OPS, UM, KPP, SM, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.

Zagwarantowanie ochrony i możliwości udzielenia wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą.

1. Udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy domowej oraz zwiększenie dostępności specjalistycznego wsparcia na obszarze Gminy.
2. Podniesienie jakości życia i bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy.
3. Rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

LP.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej.	• Liczba osób, które skorzystały ze schronienia.	ZI, OPS, UM, PCPR.

2.	Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy dostępu do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej oraz pomocy medycznej.	- o Liczba udzielonych porad osobom doświadczającym przemocy. - o Liczba osób, które skorzystały z pomocy w formie bezpłatnego poradnictwa. - o Liczba instytucji zapewniających bezpłatny dostęp do poradnictwa.	ZI, GKRPA, OPS, UM, PKI, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
3.	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom dotkniętym przemocą.	o Liczba rodzin otrzymujących pomoc finansową i rzeczową z powodu problemu przemocy.	OPS.
4.	Udzielanie rodzinom doświadczającym przemocy pomocy poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty”.	- o Liczba rozpoczętych procedur. - o Liczba rodzin objętych procedurą. - o Liczba zakończonych procedur.	ZI, GKRPA, OPS, KPP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
5.	Tworzenie i rozwój organizacji pozarządowych zajmujących się przeciwdziałaniem uzależnieniom i przemocą domową.	o Liczba podjętych działań w kierunku tworzenia i rozwoju organizacji pozarządowych.	ZI, GKRPA, UM, OPS, KPP, NGO.
6.	Wsparcie rodzin, w których występuje problem przemocy poprzez prowadzenie pracy socjalnej.	o Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w postaci pracy socjalnej.	OPS.
7.	Objęcie rodzin, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze wsparciem asystenta rodziny w celu niedopuszczenia do pojawienia się zachowań przemocowych.	o Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	OPS.

8.	Umieszczanie dzieci doświadczających przemocy w rodzinie w pieczy zastępczej.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	ZI, PCPR, GKRPA, OPS, KPP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
9.	Kontynuowanie działalności Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego w zakresie wsparcia osób doświadczających przemocy, ich rodzin oraz osób stosujących przemoc domową.	Liczba osób objętych wsparciem Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego.	PKI, ZI, UM, GKRPA, OPS.
10.	Kontynuowanie prowadzenia grupy samopomocowej dla kobiet doświadczających przemocy domowej oraz rozszerzenie jej wsparcia adresowanego także do mężczyzn.	Liczba członków uczęszczających na spotkania grupy samopomocowej.	OPS.

C. Prowadzenie adekwatnego do potrzeb oddziaływania na sprawców przemocy domowej.

1. Zwiększenie dostępności do miejsc i form wsparcia dla osób stosujących przemoc domową oraz podniesienie ich jakości.
2. Podejmowanie natychmiastowej interwencji w stosunku do osób przejawiających zachowania przemocowe.
3. Umożliwienie osobom stosującym przemoc zmianę sposobu zachowania poprzez skuteczne oddziaływanie korekcyjne i edukacyjne oraz psychologiczne i terapeutyczne.

LP.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Motywowanie i kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.	- Liczba osób, które podjęły udział w programie. - Liczba osób motywowanych do udziału w programach.	ZI, GKRPA, OPS, PCPR.
2.	Motywowanie i kierowanie do udziału w programach psychologiczno-terapeutycznych	Liczba osób, które podjęły udział w programie.	ZI, GKRPA, OPS, PCPR.

	dla osób stosujących przemoc domową.	Liczba osób motywowanych do udziału w programach.	
3.	Badanie efektywności lokalnych działań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc w ramach Programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doświadczających przemocy domowej.	Liczba ewaluacji podejmowanych działań w stosunku do osób stosujących przemoc w ramach Programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doświadczających przemocy domowej.	ZI, GKRPA, OPS, PCPR, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
4.	Izolowanie sprawców przemocy poprzez uniemożliwienie im korzystania ze wspólnie zajmowanego z członkami rodziny mieszkania oraz zakaz zbliżania się do jego otoczenia.	Liczba interwencji związanych usunięciem sprawcy przemocy z miejsca zamieszkania.	ZI, GKRPA, OPS, KPP.

D. Regularne podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania związane z przemocą domową oraz prowadzenie profilaktyki syndromu wypalenia zawodowego.

1. Zwiększenie umiejętności i kompetencji zawodowych osób zaangażowanych w działania na rzecz zmniejszenia skali przemocy domowej w Gminie.
2. Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej podmiotów realizujących działania w zakresie wsparcia rodzin z problemem przemocy.
3. Monitorowanie skuteczności lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej – prowadzonych działań i funkcjonujących podmiotów, a także wdrażanie zmian w odpowiedzi na zidentyfikowane problemy.

LP.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Przeprowadzenie szkoleń, seminarium, konferencji dla kadry zajmującej się działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w oparciu	- Liczba zorganizowanych szkoleń, konferencji. - Liczba osób uczestnicząca	ZI, GKRPA, OPS, UM, KPP, SM, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe.

	o potrzeby szkoleniowe uczestników.	w szkoleniach, konferencjach.	
2.	Kierowanie osób zaangażowanych w działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej i finansowanie ich uczestnictwa w konferencjach, szkoleniach i wizytach studyjnych.	- o Liczba szkoleń/konferencji/wizyt studyjnych, w których uczestniczyli przedstawiciele Gminy. - o Liczba osób uczestniczących w szkoleniach/konferencjach/wizytach studyjnych.	ZI, GKRPA, OPS, UM, KPP, SM, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe.
3.	Prowadzenie superwizji dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy.	- o Liczba przeprowadzonych superwizji. - o Liczba uczestników superwizji.	ZI, OPS, GKRPA, KPP, SM, PKI, placówki ochrony zdrowia, PCPR.
4.	Monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”.	- o Liczba zrealizowanych procedur „Niebieskie Karty”. - o Liczba rodzin, w których ustała przemoc po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”.	ZI, GKRPA, OPS, KPP, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe.
5.	Prowadzenie zewnętrznego coachingu/doradztwa dla kadry zajmującej się działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w celu zapobiegnięcia wypaleniu zawodowemu.	o Liczba osób objętych wsparciem coachingowym/doradztwem.	ZI, GKRPA, OPS, PCPR, PKI.

ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- o mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki, w tym osób zagrożonych przemocą domową,
- o osób, które dotknięte zostały przemocą domową,
- o osób stosujących przemoc domową,

- o świadków przemocy domowej,
- o osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

- o Podniesienie świadomości mieszkańców w obszarze przemocy domowej, w tym konsekwencji stosowania kar fizycznych w procesie wychowania.
- o Podniesienie kompetencji zawodowych osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.
- o Zmniejszenie liczby osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej dotkniętych problemem wypalenia zawodowego.
- o Zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą.
- o Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej.
- o Budowa spójnego systemu działań w zakresie pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą przez instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Zasady realizowania Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doświadczających Przemocy w Domowej w Gminie Grodzisk Mazowiecki na lata 2023-2026

W zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy, stosującym przemoc oraz w celu podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej, niniejszy dokument oparty został na zasadach:

- o **wzajemnej współpracy i współdziałania** organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych (zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej), a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy i jej negatywnych następstw;
- o **jawności działań** organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności osoby;
- o **szczególnej ochrony dzieci**, z zachowaniem ich prawa do wychowania się w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania realizowane w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doświadczających Przemocy Domowej w Gminie Grodzisk Mazowiecki na lata 2023-2026 finansowane będą z budżetu Gminy oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.

EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu Programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doświadczających Przemocy Domowej powinny opierać się na:

- o ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
- o ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
- o opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy przyjąć zasadę triangulacji technik badawczych poprzez zróżnicowane metody pomiaru, tj.:

- analizę dokumentów,
- badanie ankietowe adresatów Programu,
- badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) **Kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.
- b) **Kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) **Kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) **Kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Zjawisko przemocy domowej jest problemem dotykającym rodziny na całym świecie. Zdiagnozowanie jego skali jest szczególnie trudne za sprawą czynników takich jak m.in. wstyd, ukrywanie aktów przemocy domowej przez rodziny oraz ich najbliższe środowisko, a także lęk osób doświadczających przemocy przed ich oprawcami. Tworzenie programów przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej ma na celu udzielanie kompleksowej pomocy osobą uwikłanym w problem przemocy domowej, przez co rozumie się osoby doświadczające przemocy, jak i ją stosujące. Realizacja zadań w tym zakresie nie byłaby możliwa, gdyby nie zintegrowane działania wszystkich instytucji i specjalistów zaangażowanych w rozwiązywanie problemu przemocy domowej. Innym czynnikiem mającym znaczący wpływ na ograniczanie skali zjawiska przemocy jest świadomość społeczna. W związku z tym edukacja społeczności z terenu gminy Grodzisk Mazowiecki stanowi szansę na zmniejszenie tolerancji dla przemocy. Należy również pamiętać, aby podejmowane działania interwencyjne wobec osób doświadczających jak i stosujących przemoc nie ograniczały się wyłącznie do rozmowy z psychologiem, ale pociągały za sobą szereg działań długofalowych.

Cele i zadania zawarte w Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doświadczających Przemocy Domowej w Gminie Grodzisk Mazowiecki na lata 2023-2026, realizowane w porozumieniu podmiotów funkcjonujących na terenie Gminy z najwyższą rzetelnością, powinny pociągać za sobą pozytywne skutki, w postaci rozwiniętego i efektywnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.